

Handledarinformation TYK termin 1

Vårterminen 2026

Sahlgrenska akademin vid Göteborgs universitet

Läkarprogrammet

Innehållsförteckning

Praktisk information	• Kontakt med kursdelsledningen • Om TYK • Datum för handledning • När kommer listan med mina studenter • Närvaro/Frånvaroinformation • Likabehandling och jämställdhet - vart vänder sig studenten • Info om ersättning • Utdrag ur belastningsregistret	Sid 3-5
Studenternas förkunskaper och mål för VFU T1	• Studenternas förkunskaper • Översiktschema läkarutbildningen 12 terminer	6
EPA	• Vad är EPA? • Vilka EPA-mål finns på T1? • Praktisk hantering	7-8
Viktigt att tänka på som handledare	• Viktigt att tänka på inför och under handledningen • Dag 1 – Introduktion	9
Exempel på schema	Exempel på VFU-schema	10
Studentinformation	VFU-DAGAR - Upplägg	11-14

Kontakt

För samtliga studentärenden på TYK T1 gäller e-postadress: TYK@allmed.gu.se

Namn	Mail
Dominique Hange Kursdelsansvarig	dominique.hange@allmed.gu.se
Maria Waller Kursdelsledare	maria.waller@gu.se
Bernhard von Below Biträdande kursdelsledare	bernhard.von.below@gu.se
Helen Borgkvist Utbildningsadministratör	helen.borgkvist@allmed.gu.se

Om TYK

Då nya läkarprogrammet är uppdelat i terminskurser, är TYK inte längre en egen kurs utan en "kursdel" på termin 1. Övergripande mål för TYK finns i terminens kursplan. Vår ambition med kursdelen TYK är: "Att tidigt i utbildningen introducera studenterna i läkarrollen och i sjukvårdsarbetet med syfte att därigenom få kunskap, färdigheter och inspiration för ett framtida läkaryrke och motivation för teoretiska studier".

Datum för handledning vårterminen 2026:

Onsdag 4 mars

Tisdag 24 mars

Tisdag 7 april

Återträff för handledare (ej för studenter): Onsdag 20 maj, 13.15-16.00. Återträffen rekommenderas starkt men är ej obligatorisk.

När kommer listan med mina studenter?

Gruppindelning med namn på studenterna mailas till handledaren i **vecka 8-9**.

På listan är gruppens kontaktperson den student som är fetmarkerad och vars kontaktuppgifter finns med. Detta är studenternas första VFU (Verksamhets Förlagd Utbildning) på läkarprogrammet. Gruppens kontaktperson kontaktar dig som handledare för planering inför första VFU-dagen.

Närvaro:

Studenterna informeras om att all VFU är obligatorisk. Efter avslutad placering kommer du som handledare att få ett mail av utbildningsadministratör Helen Borgkvist angående närvaro för alla studenter under VFU.

Frånvaro:

Om du som handledare måste ställa in en VFU-dag önskar vi att du tillsammans med studentgruppen planerar in en ersättande VFU-dag någon gång under terminen istället.

Om någon student missar mer än en halv VFU-dag måste studenten ta igen detta för att få godkänd placering. Det bästa är om det är möjligt för er att ordna så att studenten kan komma till er en annan dag under terminen, och "gå med" på vanlig mottagning (vi kräver ej att ni avsätter särskild tid för detta). Om detta ej är möjligt, hänvisa studenten att ta kontakt med oss i kursdelsledningen.

Likabehandling och jämställdhet - vart vänder sig studenten

I första hand vänder sig studenten till kursdelsledningen på mejl eller telefon.

Info om ersättning för handledning

- **Offentliga vårdcentraler inom Västra Götalandsregionen** får överföring direkt till sitt ansvar. Du som handledare på offentlig vårdcentral behöver inte fylla i eller lämna någon blankett.

- **Privata vårdcentraler och offentliga vårdcentraler utanför Västra Götalandsregionen** skickar en faktura enligt betalningsunderlag som mejlas efter fullföljt uppdrag.

Utdrag ur belastningsregistret

Om din chef begär att studenterna skall visa upp utdrag ur belastningsregistret inför sin VFU skall du veta, att vi i kursdelsledningen har informerat studenterna om att de skall vara beredda att visa upp ett sådant utdrag. Utdraget gäller ett år och kuvertet som utdraget ligger i när de får det från Polismyndigheten behöver inte vara öppet.

Digitala utdrag ur belastningsregistret kan accepteras. Läs i övrigt

detta: <https://polisen.se/tjanster-tillstand/belastningsregistret/digitalt-registerutdrag/>

Studenternas förkunskaper

Studenterna har alldeles nyss börjat på läkarprogrammet. De har genomfört seminarium och godkända quiz inom tystnadsplikt, hygien och akademisk hederlighet innan de kommer ut på VFU.

Översiktschema nya läkarutbildningen 12 terminer

Nya läkarprogrammet är 6-årigt och legitimationsgrundande.

Termin	Ingående ämnen (översiktligt)
1-Basvetenskap och tidig yrkeskontakt 1	Biokemi, cellbiologi, histologi, anatomi och TYK
2-Basvetenskap och tidig yrkeskontakt 2	Fysiologi, cellbiologi, immunologi och TYK
3-Basvetenskap och klinisk introduktion 1	Klinisk anatomi, radiologi, utvecklingsbiologi, cellbiologi och konsultationskunskap
4-Basvetenskap och klinisk introduktion 2	Patologi, genetik, farmakologi och konsultationskunskap
5-Klinisk teori och praktik 1	Infektionssjukdomar, immunologi, mikrobiologi, allergologi, venereologi samt reumatologi.
6-Klinisk teori och praktik 2	Allmän internmedicin, akutmedicin, allmänmedicin, klinisk farmakologi, klinisk kemi, klinisk fysiologi, samt radiologi/strålskydd.
7-Klinisk teori och praktik 3	Kirurgi, ortopedi, urologi, anesthesiologi med intensivvård, radiologi/strålskydd samt onkologi.
8-Klinisk teori och praktik 4	Klinisk neuroanatomi samt psykiatri, neurologi, öron-näsa-halssjukdomar och oftalmologi.
9-Klinisk teori och praktik 5	Barnmedicin, -kirurgi och -ortopedi, barn- och ungdomspsykiatri, gynekologi, repro. och obstetrik, klinisk genetik samt dermatologi.
10-Examensarbete och global hälsa	Examensarbete och global hälsa
11-Professionell tillämpning och fördjupning 1	Samhällsmedicin (inkl allmänmedicin), geriatrik och radiologi samt klinisk praktik på sjukhus och valbar kurs
12-Professionell tillämpning och fördjupning 2	Allmänmedicin, akutsjukvård, geriatrik, fördjupad utbildning inom radiologi samt klinisk praktik i primärvård och valbar klinisk placering

Vad är EPA?

EPA står för *Entrustable Professional Activities* och är ett ramverk för lärande under verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Professional Activities = yrkesspecifika arbetsuppgifter.

Entrustable = anförtrödd, befogenhet att utföra självständigt först efter uppvisad förmåga att i praktiken utföra och ta ansvar för aktiviteten på ett patientsäkert sätt.

Sammanfattningsvis innebär EPA **Vanliga arbetsuppgifter** som en nylegitimerad läkare anförtröds att utföra självständigt första dagen på jobbet.

Du som är klinisk handledare kommer att använda dig av EPA när du handleder läkarstudenter på det 6-åriga legitimationsgrundande läkarprogrammet.

Studenterna skall vid många tillfällen under programmet utföra ett antal yrkesspecifika arbetsuppgifter (EPA) för att uppnå den självständighetsnivå som en nylegitimerad läkare behöver för att kunna anförtröds att utföra uppgiften självständigt första dagen på jobbet.

EPA på TYK T1 – vad skall studenterna träna?

Under VFU på TYK T1 krävs ett utfört EPA-mål, nämligen EPA 1:1: Initiera anamnes med öppen fråga. **Detta utförs EN gång under någon av de tre VFU-dagarna!**

OBS! På TYK T1 krävs lägsta självständighetsnivån (1) för EPA 1:1, se nedan. Det räcker alltså att studenten är *aktiv observatör*, när handledare utför EPA (initierar anamnes med öppen fråga, enligt ovan).

Observationsskala
1. Studenten var aktiv observatör när jag utförde aktiviteten
2. Studenten utförde aktiviteten tillsammans med mig
3. Studenten utförde aktiviteten, jag var med och kompletterade (<i>reaktivt</i>)
4. Studenten utförde aktiviteten, jag var med och behövde inte komplettera (<i>direkt observation</i>)
5. Studenten utförde aktiviteten, jag var i närheten och kompletterade (<i>indirekt observation</i>)
6. Studenten utförde aktiviteten, jag var i närheten och behövde inte komplettera (<i>indirekt observation</i>)
Kommentar: Vad ska studenten göra för att öka sin självständighet?
Studentens plan för att uppnå detta:

Så här ser studenternas information ut:

Under placeringen på TYK kommer du att få vara med när din handledare eller annan läkare samtalar med patienter. Inom ramen för EPA på denna kursdel skall du observera och reflektera över hur ett patientsamtal kan inledas.

För att stimulera till "aktiv observation" finns här förslag på frågor du kan fundera över:

Hur inledde läkaren samtalet?

Inledde läkaren med öppen invitation?

Vad kom fram av den öppna invitationen?

Hur vill du själv inleda din nästa konsultation?

Praktisk hantering av EPA för TYK-handledaren:

Du som handledare behöver ej förbereda några papper eller liknande för detta, utan signerar via en webbsida ORZONE, som studenterna ansvarar för att logga in på och ha med sig till praktiken i smartphone eller motsvarande.

Så går du tillväga för att dokumentera EPA:

1. Du ber studenten sammanfatta den feedback du gett (om tillämpligt).
2. Studenten formulerar egen plan för fortsatt utveckling (om tillämpligt).
3. Du läser igenom och korrigerar vid behov samt graderar studentens självständighetsnivå (på TYK T1 krävs nivå 1 för godkänt, och studenten vinner inga fördelar genom att ni fyller i flera gånger eller högre nivåer även om det förstås är möjligt).
4. Du eller studenten fyller i din roll: **Supervisor**
5. När allt är klart lägger du eller studenten in **din mailadress**
6. Studenten signerar på **Sign**
7. Du trycker på **Submit**. Först då registreras och sparas observationen.

Viktigt att tänka på som handledare

Innan handledningen:

- Informera all personal på din vårdcentral om att det kommer läkarstudenter och att de är i början av sin utbildning.
- Se över klädförrådet, studenterna ska byta arbetskläder dagligen.
- Fundera över hur patienterna ska bokas och av vem. Boka inte allt för komplicerade patienter, studenterna är helt prekliniska, det rent medicinska är mindre relevant för dem och som handledare måste du kunna hjälpa patienten på begränsad tid efteråt. **Det viktigaste är att patienterna på förhand känner till och har godkänt att träffa läkarstudenter.**
- Fundera på var det skulle vara lämpligt för ena halvan (2 studenter) av gruppen att vara, när du har patient med andra halvan (2 studenter) av gruppen. Kanske finns en fysioterapeut som har ett nybesök som en eller två studenter kan vara med på? Dsk-mottagning, BVC, usk-mottagning, lab? Annan läkarkollega? Fråga några kollegor som kan tänkas ta hand om studenterna vid något/några tillfällen.

Studentgruppens kontaktperson tar kontakt med dig som handledare ca 1 vecka innan första VFU-dagen. Informera då om när och var ni ska ses första dagen. Tipsa om transportmedel, luncher, inneskor eller annat de ska ta med. Hur ska studenterna meddela eventuell sjukdom?

Dag 1 - Introduktion

1. Möte i entrén. Klädbyte. Se till att alla har eller får namnskyltar.
2. **Presentation i gruppen:** Ev tidigare erfarenhet av vård/omsorg. Tankar, oro och önskningar gällande VFU-dagarna? Här gäller det att skapa ett tryggt klimat i gruppen. Ni skall bestämma vilka "regler" ni har i gruppen: mobiltelefoner, tystnadsplikt, hygienregler, komma i tid, lyssna på alla, höra av sig vid sjukdom eller annan anledning till frånvaro.
3. Betona **sekretessaspekten** (gäller både gentemot patienter och medstudenter i gruppen). Inget får föras vidare, varken till kursare, personalen, främmande på bussen etc.
4. Berätta om **handledningens upplägg**, t.ex. att du ställer många frågor för att stimulera inlärning. Överenskom en avsatt tid för **reflektion och frågor** vid dagens slut.
5. Repetera VC-praktikens **delmål**, bland annat att få en introduktion till läkarrollen och sjukvården, kunna uppvisa ett professionellt förhållningsätt gentemot anhöriga, patienter, vårdpersonal, kunna följa basala hygienrutiner, kunna redogöra för tystnadsplikt i praktiken.
6. Visa **runt på vårdcentralen**. Presentera andra yrkesgrupper, visa ex "patientens väg"-receptionen, sköterske/läkar-mottagningar, lab etc.

Exempel på VFU-schema för TYK T1

Studenternas arbetstid är 6 timmar, **inklusive** lunch, i detta fall förlagt mellan 9-15. (I samråd med studenterna kan ni förlägga arbetstiden valfritt och betänk att studenterna ibland har lång restid)

9-10: Kaffe och samling, alla 4 studenterna + handledaren.

10-11: Dag 1: Längre presentation, rundvandring.

Dag 2 och 3: Patientmöte i halvgrupp.

11-12: Patientmöte i halvgrupp.

12-13: Lunch.

13-14: Patientmöte i halvgrupp.

14-15: Kaffe och samling, alla 4 studenterna. Diskussion, reflektion.

STUDENTINFORMATION - FÖRSTA VFU- DAGEN

Introduktion

Syfte. Få en inblick i er VFU-plats och lära känna er handledare. Träffa en patient. Förstå innebörden av tystnadsplikten.

Egen förberedelse. Planera för att komma i tid till din VFU-plats, samordna dig med dina gruppkamrater.

Läs igenom materialet om tystnadsplikt från undervisningen i introduktionsveckan. Studera TYKs mål och tänk över gruppuppgiften. Vad vill du ta upp i gruppen, kring din framtida läkarroll den här första terminen?

Samling. Praktisk information om arbetsplatsen, tider, arbetsklädsel, kaffekassa, telefon, lunch etc.

Dagens uppgift. Orientering: rundvandring på vårdcentralen, träffa personal och under handledning någon eller några patienter under dagen. Börja diskutera fram gruppens gemensamma fråga angående professionell utveckling och övriga frågor som ni vill behandla i grupprapporten.

För egna minnesanteckningar. Benämna upplevelser och erfarenheter. Fäst ned korta stödord på VFU-platsen, som du sedan kan utveckla när du skriver färdigt din minnesanteckning efter dagen. Någon särskild händelse eller människa, som berört dig, tankar och känslor, frågor som väckts.

Redovisning, diskussion och muntlig reflektion. Fundera över iakttagelser och upplevelser som Du fått under dagen. Hur var det att ha på sig arbetskläder? Hur var det att sitta och lyssna, när handledaren talade med patienten? Hur var det att första gången tala med en patient, som läkarstudent? Vilka tankar och känslor väcktes hos dig?

Fundera över vad tystnadsplikten innebär i praktiken. Kan man berätta för kurskamrater eller andra kamrater om patienter man träffat? Kan man blogga om sina upplevelser eller skriva om dem på Twitter eller Instagram? Hur kan människor i cafeterian eller på bussen uppfatta det om läkarstudenter sitter och talar om sina patientupplevelser? Vem får man egentligen tala med och vad får man tala om? Be handledaren fylla i om du genomfört EPA.

Förberedelse till nästa gång. Läs förordet och det första kapitlet, "Professionalitet i läkarens kliniska arbete" i boken *Professionell utveckling inom läkaryrket*, finns på Canvas. Förbered dig också genom att läsa igenom innehållet i "Andra VFU-dagen".

ANDRA VFU- DAGEN

Varför söker patienten? Orientering i läkarens arbete.

Syfte. Att få en inblick i vad för sorts problem - symtom patienten söker för eller vårdas för och få en första orientering i vad som kännetecknar en patientcentrerad konsultation. Att få en bild av hur en läkares arbetsdag och arbetsvillkor kan se ut och hans upplevelser under en dags möten med patienter och medarbetare. Arbeta vidare med gruppuppgiften.

Egen förberedelse. Fundera över om du vill delge gruppen dina eller en närståendes erfarenhet av att söka sjukvård.

Samling. Funderingar efter första dagen. Diskutera tankar om kapitel 1, "Professionalitet i läkares kliniska arbete" som alla läst från läroboken *Professionell utveckling inom läkaryrket* (2012), finns på Canvas.

Dagens uppgift. Följ med din handledare eller någon annan vidtalad läkare.

Formulera hur du vill presentera dig och några lämpliga öppna frågor till de patienter som är tillfrågade.

Exempel på öppna frågor: Vad söker du för idag?

För egna minnesanteckningar. Spara din dokumentation.

Redovisning, diskussion, feedback och reflektion. Det kan bli mycket intressant att fundera över varför patienten kom just idag, varför inte alla med liknande symtom söker läkare. Vilka sjukdomar har patienterna på den mottagning du är? Fick patienten den hjälp hen förväntade sig? Vilka förutsättningar krävs för att skapa god kontakt mellan patient och läkare? Hur var det för dig att tala med en patient? Vilka funderingar hade patienten inför läkarbesöket? Be handledaren signera om du genomfört EPA.

TREDJE VFU-DAGEN

Vad händer i mötet med patienten?

Syfte. Att få en uppfattning om vad en läkare är uppmärksam på när hen först möter en patient. Att bli uppmärksam på dina egna sinnen – syn, hörsel, känsel och lukt - och din inlevelseförmåga i mötet med patienter.

Samling. Funderingar från föregående gång.

Dagens uppgift. Du genomför denna uppgift tillsammans med din handledare eller en annan läkare.

Du kommer att få vara med vid några patientmöten. Du kommer att få lyssna på hur patienterna med egna ord beskriver hur det är att t ex vara andfådd eller ha klåda. Du kommer också att få träna din lyhördhet för patienternas sinnesstämning. Verkade patienten ledsen, irriterad, orolig, lättad?

För egna minnesanteckningar. Spara din dokumentation.

Redovisning, diskussion, feedback och reflektion. Du redovisar dina iakttagelser. Vad är det en läkare är uppmärksam på när hen först möter en patient?

Vad lade du märke till? Text vilka ord använde patienten för att beskriva sin andfåddhet? Förstod du hur patienten kände sig? Hur kände du dig själv som student när du träffade patienten?

Hur stor del av förståelse och diagnostik kan man klara med enbart anamnes och status?

Be handledaren signera om du genomfört EPA.

Avslutning. Hur har det fungerat i gruppen? Tankar och funderingar?
